

Протокол

№

гр. София, 10.06.2015 г.

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Второ отделение 38 състав,
в публично заседание на 10.06.2015 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Татяна Жилова

при участието на секретаря Цонка Вретенарова и при участието на
прокурора Стоян Димитров, като разгледа дело номер **142** по описа за **2014**
година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

При спазване на разпоредбите на чл.142, ал.1 ГПК вр. с чл.144 АПК, на
именното повикване в 15,49 ч. се явиха:

ИЩЕЦЪТ – Г. И. Ц., редовно уведомен, явява се лично и с адв. Г., с пълномощно по
делото.

ОТВЕТНИКЪТ – Министерство на труда и социалната политика /МТСП/, редовно
уведомен, за него - юрк. С., с пълномощно по делото.

За СГП се явява прокурор Д..

СВИДЕТЕЛЯТ – М. Б., редовно призована, явява се лично.

СВИДЕТЕЛЯТ – С. П., редовно призован, явява се лично.

СТРАНИТЕ /поотделно/ - Да се даде ход на делото.

СЪДЪТ счита, че няма процесуални пречки за даване ход на делото и

ОПРЕДЕЛИ:

ДАВА ХОД НА ДЕЛОТО.

СТРАНИТЕ /поотделно/ - Да се изслушат свидетелите.

СЪДЪТ пристъпва към снемане самоличност на свидетеля:

С. Г. П. – български гражданин, неосъждан, без родство със страните и
заинтересованост от изхода на делото.

Предупреден за наказателната отговорност по чл. 290 НК за лъжесвидетелство, заяви:

СВИДЕТЕЛЯТ П. - Известна ми е наказателната отговорност по чл. 290 НК. О. да
говоря само истината.

СЪДЪТ пристъпва към разпит на свидетеля.

На въпроси на адв. Г. СВИДЕТЕЛЯТ П.: Да, познавам Г. Ц. от 2003 г. – 2004 г. Да,

беше настанен в Дом за възрастни с умствена изостаналост в [населено място]. През 2004 г. посетихме дома и тогава установихме, че е настанен там. Ние посещаваме тези домове периодично, но конкретно тогава отидохме по сигнал за смътен случай в дома, който искахме да разберем по какъв начин се е случил. Ние - имам предвид наш екип от 2-3 изследователи на Български хелзинкски комитет, които на базата на споразумение на Министерството на труда и социалната политика, имаме възможността да посещаваме тези специализирани институции – за възрастни с умствена изостаналост и за възрастни с психични разстройства. Мисля, че последно посещавахме дома 2005 г. последно и миналата година също. В дома бяха настанени около 100 потребители на социални услуги. Домът бе разделен на 3 части: една част, която се водеше за клинично болни, които бяха настанени в сградата на Манастира, втората част беше така нареченото „Болнично отделение“ и третата част беше изолатор или отделение за остро обостерни пациенти, така наречените „заклучени пациенти“. Това бяха такива потребители с по-обострен психиатричен статус. Преценката за настаняване беше по преценка на д-р Л., който беше психиатър и лекуващ лекар на потребителите. Те се различаваха трите сгради. Сградата на манастира беше много амортизирана. Самата сграда е от Х. век, всъщност Манастира „С. Д.“ и условията в тази сграда бяха много лоши – дървена сграда, натрошени дограми, дървени подове в много лошо състояние, вратите не се затваряха, леглата бяха изпочупени, одеялата бяха скъсани. Имаме снимков материал по този повод и може да се види в какво състояние е било точно. Така наречената сграда - Болничната сграда, беше в по-добро състояние, тъй като там беше и медицинския персонал настанен. Там бяха хора, които се лекуваха активно на терапия и имаха може би малко по-нормални болнични стаи и бяха по-малко настанени в стая. В най-лошо състояние беше, така нареченото „Остро отделение“. Това беше една полуразрушена сграда на 2 етажа. На 1 етаж имаше 6 легла, с два изолатора, точно там беше настанен Г. Ц.. На горния етаж имаше 3 спални с 5 легла. Сградата беше оградена с висока, метална ограда. Тези потребители не можеха да напускат това дворче от може би 60-70 кв., което беше прилежащо към сградата. Не мисля, че бяха на твърдо гориво, тъй като за такива периметри е опасно да се отопляват на такова. Имаше парна инсталация, но не съм убеден, че отоплението е било достатъчно, тъй като състоянието на тези сгради не позволяваше задържането на топлина. Храната беше една от темите, които сме се опитвали да изследваме. Обядът, към онова време беше от порядъка на 1,20 лв. до 1,40 лв. Повечето потребители, с които сме говорили, бяха недоволни от качеството и количеството на храната. Една част от тях винаги си носеха хляб, за да не останат гладни. Контролирането на личните средства - това се правеше от настойника. По принцип, потребителите разполагаха с 20 % от своите пенсии, а 80 % отиват за издръжка. По това време, мисля, че и сега е така, пари на ръка не се дават или се дават на някои от потребителите, които могат да се разполагат с тези средства. Питали сме, но не сме получавали конкретен отговор на колко от тях се дават пари на ръка и на колко от тях е позволявано да отидат до селото да си пазаруват. Не, мисля, че Г. Ц. не попадеше в тази група, още повече, че е бил в „Острото отделение“ и съм сигурен, че пари на ръка не е получавал. Убеден съм, че смислени занимава в нямаха. Имаше филм на тази тема - как да се осмисли всекидневието на тези хора – дали да гледат копринени буби, да отглеждат охлюви и други, но това бяха само мечти на един предприемчив директор на дом. Всичко това си остана в сферата на евентуалното желание, за съжаление. Когато човек посети

такъв дом, той вижда, че хората седят на пейки, всеки си гледа в една точка или обикалят непрекъснато напред-назад. Не съм констатирал да имат никакви занимания. Не знам конкретиката около това желание на Г. Ц.. Режимът по принцип е доста ограничен. Потребителите там не могат да напускат. По това време имаше портиер, домът се заключваше и беше ограден с висока ограда. Имаше няколко от потребителите, които се пускаха, разбира се трябваше да уведомят, че отиват до селото, за да си купят нещо, но за всички останали, напускането на институцията не беше разрешено. При положение, че даден човек е под запрещение, той не може да вземе решение да напусне окончателно. Доколкото си спомням, Г. Ц. беше под запрещение така, че след като човек не може да решава за себе си дали да напусне или не, т.е. това негово решение не може да бъде уважено. Изследвали сме подробно дисциплиналната практика в тези домове - по принцип, има Правилник за вътрешния ред, които се изготвя от Ръководството и в случай, че потребител наруши този правилник, той може да претърпи някаква санкция. Най-често, ако избяга или прояви агресия, санкцията е да бъде настанен в „Острото отделение“ и да бъде третиран със съответната терапия за туширане на тази агресия. Говоря за двете – и с цел назидателно - да не остане ненаказана агресия или неподчинение или нарушение на Правилника, но паралелно с наказанието - може би „дозировката“ на терапията, която се предписва, се е случвало да бъде променяна, в случай, че психиатър установи, че терапията е неадекватна. Не ми е известно да е имало психиатър, освен в случаите, когато се е налагало лечение в стационарни психиатрични заведения, тъй като това е дом за социални услуги. В този дом директорът беше психиатър, но се е случвало да има и хоспитализации и съответно пациенти, които не могат да бъдат овладявани в тази институция, да бъдат настанявани в Държавна психиатрична болница. Към 2004 г. - 2005 г. нямаше целия този спектър от социални услуги, които сега функционират – това са защитени жилища, центрове за настаняване от семеен тип. Процесът на деинституционализация на тези домове за възрастни започна през 2004 г. само по проекти и като държавна дейност - през 2005 г. Така, че той дори и да е искал да бъде настанен в алтернативна обстановка, не би могъл да получи тази услуга.

АДВ. Г.: Висока ли беше смъртността в дома в П.?

ПРОКУРОРЪТ: Възраждам срещу въпроса. Не виждам връзката с исковата претенция.

АДВ. Г.: Връзката е, че ако един човек е поставен в тежки условия, рискът да загине е немалък.

ПРОКУРОРЪТ: Това е хипотеза. Свидетелят не е част от администрацията на дома. Въпросът е хипотетичен. Възраждам срещу въпроса.

ЮРК. С.: Аз също възраждам срещу този въпрос.

СЪДЪТ отклонява въпроса на адв.Г. и задава следния въпрос: Казахте, че сте посетили дома по повод на смъртен случай. Знаете ли дали ищецът е бил свидетел на този смъртен случай, дали е познавал починалия и по какъв начин му се отрази този случай?

На въпроси на Съда СВИДЕТЕЛЯТ П.: Не си спомням конкретно дали Г. Ц. е бил свидетел на смъртния случай. Не си спомням и смъртния случай като конкретика. Просто имаше информация, мисля, че беше от близък или роднина на потребител, според която информация, потребителят беше загинал при неизяснени обстоятелства.

На въпроси на юрк. С. СВИДЕТЕЛЯТ П.: Потребители на социални услуги са хора, настанени с разпореждане на публичните власти. Преди наричаха тези хора

„домуващи“, а сега „потребители на социални услуги“. Домът е на подчинение на МТСП, но финансирането минава през общината. На практика, кметът се явява доставчик на услугата. За всяко конкретно посещение искаме разрешение от кмета на общината. Въпреки споразумението с МТСП, на което се позоваваме, ние уведомяваме и кмета.

ЮРК. С.: А можете ли да кажете какъв е предмета на споразумението?

АДВ. Г. - Противопоставям се на този въпрос.

СЪДЪТ допуска въпроса.

На въпроси на юрк. С. СВИДЕТЕЛЯТ П.: Той е за сътрудничество между организация от неправителствения сектор и съответно между МТСП и АСП. Прави се за осъществяване наблюдение на спазване правата на човека. Има клаузи, съгласно които ние предоставяме информация на МТСП и АСП и съответно те ни съдействат за осигуряване на достъп, разменяме информация. Не съм казал, че директорът на дома е бил настойник на Г. Ц., възможно да е бил. Загрижен като негов потребител – да, но доколко е успявал да му осигури смислени дейности е отделен въпрос.

На въпрос на адв. Г. СВИДЕТЕЛЯТ П.: Категорично да - резултатите от мониторинга, който сме провеждали, са сведени до знанието на властите - на всички отговорни институции, на общините като доставчици на услугата, на МТСП и АСП. Знаете, че 2001 г. - 2002 г. ние основно имахме заслугата за закриването на домовете – това, което описваме в книгата. Това постигнахме не само с вътрешен натиск, тъй като той се оказа безрезултатен, а със съдействието на организации като „А. интернешънъл“, „М. дезабилити“ и други, които тогава дойдоха, след като видяхме, че нищо не се получава, се принудихме да прибегнем до наши колеги с голям международен авторитет. Тогава се стигна до организиране на кръгла маса в България, на която дойде президента на „А.“ – Х. Х. и се стигна до закриването на тези домове. Стигна се и до правата на тези потребителите, тъй като тогава това беше една много negliжирана тема.

СТРАНИТЕ /поотделно/ - Нямаме повече въпроси към свидетеля.

СЪДЪТ ОСВОБОДИ свидетеля от залата.

СЪДЪТ пристъпва към снемане самоличност на свидетеля:

М. В. Б. – български гражданин, неосъждана, без родство със страните и заинтересованост от изхода на делото.

Предупреден за наказателната отговорност по чл. 290 НК за лъжесвидетелство, заяви: СВИДЕТЕЛЯТ Б. - Известна ми е наказателната отговорност по чл. 290 НК. О. да говоря само истината.

СЪДЪТ пристъпва към разпит на свидетеля.

На въпроси на адв. Г. СВИДЕТЕЛЯТ Б.: Да, познавам Г. Ц.. Той беше в Дома през 2002, юли месец до 2007 г., отдавна беше, не помня всичко. Да, там работих през този период. Той първо дойде с отрицателно чувство в нашия дом.

ЮРК. С.: Възраavam. Свидетелят е призован за да даде обяснение свързано с изразходването на средства.

СЪДЪТ допуска въпросите.

На въпроси на Съда СВИДЕТЕЛЯТ Б.: Той не искаше да идва въобще в дома. Той искаше да се върне там, от където беше докаран, мисля, че беше в П. – дома за слепи. Преди това е бил в настанен в К., в болница, и от там го карат при нас. При многото опити, поне по спомен, много сме говорили с него да се вгради. Той беше негативно

настроен въобще за настаняването си в дома. Не искаше да остане. Имаше много бягства. Колкото и да му се говори, да направи нещо, да се вгради в тази обстановка, да има някакъв контакт с другите - не се постигна. Даже беше агресивен и към нас и другите домуващи. Посягал е. Помня, че бях му взимала джобно ножче, бутилка ракия... изобщо трудна работа. Много често бягаше и накрая напусна. Не искаше да остане, не искаше да се вгради, нямаше и желание. Общо взето - негативно настроен въобще към настаняването си там. Няма как да иска да се вгради и няма как да иска да остане съответно. Какви са условията в дома? Условията за вас и за мен са различни. Ш. – идеални условия, къщи? – има цигански къщи, по-добри и от в нас.

На въпроси на Съда СВИДЕТЕЛЯТ Б.: Има чаршафи, възглавници, калъфки, топлина, дрехи. Мисля, че първо Г. Ц. беше настанен в едно отделение и после в друго – при „заклучените“. Преместен бе заради бягства. Не, не се прилага никаква терапия след като е бягал. Тя е една и съща - каквото каже лекаря. Доколкото си спомням той е с епилепсия и трябваше да взима К., защото иначе ще получи припадък. Винаги е имало отопление. Отоплява се с местно парно. И сега така. Има легла, чаршафи и топла вода. Храната се готвеше там, на място, дори и за персонала. Щом ние можем да ядем и те могат да ядат. Беше си масово по-месна. И сега е така. През ден е месна храна - ако не супата, то другото ще е месо.

На въпроси на адв. Г. СВИДЕТЕЛЯТ Б.: Имаше трудотерапия. Имахме градина и който искаше – отиваше в там да помага. Гледаха се чушки, домати, краставички, тиквички, зеле, магданоз, като в една градина. Отделно, не помня коя година я закриха, друга трудотерапия - плетене на мрежи, но това, мисля, че изчезна преди той да дойде. Отделно имаше терапия по интереси – учим ги да рисуват, да пишат, филми им пускахме, някакви занимания да имат. Аз съм старша сестра. Мисля, че Г. Ц. взимаше психиатричното лекарство Хлоразин. Не, той няма психиатрично заболяване, той е с олигофрения и епилепсия. Хлоразин е взимал, защото с такава терапия ни го изписват от болницата в К.. Там има лекари и психиатри – те знаят най-добре.

На въпроси на Съда СВИДЕТЕЛЯТ Б.: Не, аз не съм го учила да чете, за тази работа имаше трудотерапевти, но той отказваше. Освено това той знаеше да пише и чете. На него това не му е интересно. Можеше да гледа филми, но предпочиташе да идва в С.. То има и други такива – с диагноза олигофрения, пък и те могат да четат и пишат. Зависи от средата, в която е израснал, първите години, дали са ги учили и дали нещо са могли да възприемат те самите. Той можеше.

На въпроси на адв. Г. СВИДЕТЕЛЯТ Б.: По принцип, не мога да говоря за това, но знам за какво става въпрос: 80 % от пенсията е такса, а другото си е негово. Съответно от тези други, ако пуши да им купим цигари. Не помня дали Г. Ц. пушеше. Мисля, че в дома имаше 130 човека тогава. Аз съм отишла в дома през 81-ва година, когато бяха 230 човека. След това се намалява бройката на домуващите. Лекарствата се купуваха от бюджета.

На въпроси на юрк. С. СВИДЕТЕЛЯТ Б.: Да, бяха назначена за настойник на Г. Ц.. Мисля, че искаха настойник от нас от 2000 г., и аз мисля, че бях до 2004 г. настойник. След това минаха проверяващи, които казаха, че трябва директора да е настойник, а не сестра. Да, има документ – трябва да има удостоверение, издадено от [община]. Само в този период съм била като техен настойник и на него и на други, а на него съм била явно, защото не помня точно от 2002 г., когато е дошъл, до 2004 г., като ме махнаха като настойник и стана директора. И сега там работя, като пенсионер.

На въпрос на Прокурора СВИДЕТЕЛЯТ Б.: Постъпил е от болницата в К. или К., с определена диагноза и терапия. Промяната на терапията или лекарствата ставаше от директора, които беше психиатър и невролог.

СТРАНИТЕ /поотделно/ - Нямаме повече въпроси.

СЪДЪТ ОСВОБОДИ свидетеля от залата.

СТРАНИТЕ /поотделно/ - Нямаме искания по доказателствата.

СЪДЪТ счита делото за изяснено от фактическа страна и
ОПРЕДЕЛИ:

ДАВА ХОД НА ДЕЛОТО ПО СЪЩЕСТВО.

АДВ. Г. – Моля да уважите предявените искове, като приемете, че наведените твърдения са основателни и доказани. Установи се, че доверителят ми е прекарал посочения в исковата молба период в дома за възрастни в П. против своето желание, при условия, които могат да бъдат характеризирани като унижителни и нечовешки. Получавал е терапия, която може да се характеризира по-скоро като наказание, заради протеста му да бъде държан в тази институция, където не е имал смислени занимания, отговарящи на неговите интереси и потребности и не е имал никакви възможности през периода, докато е бил под запрещение, да направи каквото и да е, за да реагира на тези условия, при които е бил принуден да живее. Както се убедихте от показанията на последната свидетелка, първоначално той е бил в едни помещения, които бяха описани като по-добрите. В последствие, заради протеста си, той е бил настанен в „заклученото отделение“, за да бъде държан насила в тази институция. Относно отговорността на ответника, намирам, че следва да бъде ангажирана, тъй като негово задължение е контролирането на места като Д. – П., но такъв ефективен контрол не е бил осъществен, в резултат на което се е стигнало до живеенето на доверителя ми в тези условия. Както стана ясно от показанията на свидетеля П., властите в България, включително и ответника са були уведомявани регулярно за условията и начина, по който потребителите живеят във въпросната институция. След като е напуснал не е имал възможност да ползва услуги в общността. Моля да постановите решението си в този смисъл и да присъдите на доверителя ми поисканото обезщетение. Моля за срок за писмени бележки.

ЮРК. С. – Моля да отхвърлите исковете без разглеждане и да прекратите производството по делото. На първо място, исковете са недопустими, поради изтекла погасителна давност. На второ място, че МТСП никога не е управлявала този дом и не е предоставяла социалната услуга, която е ползвал ищеца, нито е отговорно за действията на СО, която е доставчик на социалната услуга. В случай, че е преодоляна твърдяната от мен недопустимост на исковете, моля да ги отхвърлите като неоснователни и недоказани. Не е налице фактическия състав по ЗОДОВ за вреди, поради което не може да бъде ангажирана отговорността на МТСП. Моля за срок за писмени бележки. Претендирам юрисконсултско възнаграждение.

АДВ. Г. - Моля да приемете, че исковете са предявени в срок и не са погасени по давност, тъй като е предявен в 5-годишен срок след като го няма запрещението на доверителя ми, за което са представени доказателства, а

преди отмяната на запрещението, той не е имал никаква възможност да действа сам, без съгласието на настойника си, а настойникът, както се установи, е бил директорът на самата институция.

ПРОКУРОРЪТ – Считам така предявените иски претенции по ЗОДОВ за основателни и доказани. Споделям по принцип съображенията и доводите изложени от ищеца, с едно изрично уточнение: моля съдът да съобрази приложението на чл. 5 от ЗОДОВ за намаляване отговорността на ответника, предвид събраните данни по делото за недобросъвестно поведение от страна на ищеца, докато се е намирал в дома, проявена агресивност, отказ да се съобрази с установените правила и норми. Със самото си поведение до известна степен той също е станал причина да претърпи тези, за съжаление, така силно негативни последици и вреди.

СЪДЪТ определя 7-дневен срок за писмени защиты.

СЪДЪТ ОБЯВИ, ЧЕ ЩЕ СЕ ПРОИЗНЕСЕ С РЕШЕНИЕ В СРОК.

Протоколът е изготвен в съдебно заседание, което приключи в 16,29 ч.

СЪДИЯ:

СЕКРЕТАР: